

—

Adresse Fossveien 24
0551 Oslo
Norge

Telefon (+47) 22 99 55 00

Post Postboks 6853
St. Olavs plass
N-0130

Faktura Postboks 386
Alnabru
0614 Oslo

Org.no. 977027233
Giro 8276 0100265

Urd J. Pedersen
Tempo, Tempo, Tempo
-et intervju med meg selv

MFA
Kunstakademiet 2018

KHIODA
Kunsthøgskolen i Oslo,
Digitalt Arkiv

www.khioda.no
khioda@khio.no

Publikasjoner som arkiveres/publiseres i KHIODA reguleres av Lov om opphavsrett til åndsverk.

Opphavsmannen beholder opphavsretten til materialet i KHIODA, men gir brukerne tillatelse til å sitere fra verket, samt videreformidle det til andre, i henhold til åndsverkslovens regler. En forutsetning er at navn på utgiver og opphavsmann angis.

Kommersiell bruk av verket er ikke tillatt uten etter skriftlig avtale med opphavsmannen.

Tempo Tempo Tempo

– et intervju med meg selv

Urd J. Pedersen, *DUM/SMART* (2017)

Hvorfor liker du maleriet?

Jeg har alltid likt maleri! Helt fra jeg var barn har denne formen å uttrykke seg på fascinert meg. Jeg startet ikke opp med å mislike maleri som jeg har hørt at mange gjør. Jeg følte tidlig at jeg mestret penslene. I starten var jeg mest opptatt av å få det jeg malte til å ligne på ting eller situasjoner fra virkeligheten.

Det å male endret seg da jeg lærte å uttrykke meg og dermed «så» mer. Det ble vanskeligere å bli fornøyd, listen ble lagt høyere. Nå liker jeg at oppgaven og utfordringen ved å lage eller «finne opp» et maleri er en vanskelig prosess. Jeg vet nesten helt sikkert at jeg ikke kommer til å finne noen fullstendig «løsning», men opplever mer at det jeg forsøker å uttrykke er mitt bidrag og tolkning. Prosessen er komplisert og vanskelig å beskrive.

En av grunnene til at jeg liker maleriet som en måte å uttrykke meg på, handler kanskje om at jeg liker å kombinere farger, eksperimentere, se nye fargesamspill, hvor tykt

eller tynt malingen havner på lerretet – la meg overraske, noen ganger glede meg over resultatet i det jeg har valgt. Noen ganger kan jeg jobbe så fort med maleri at jeg overrasker meg selv.

Kanskje noe av kjernen i det å *like* maleriet er at man stadig opplever nye ting. Som det og av og til «miste kontrollen» i jakten på det umulige målet – at det som lages skal få noen til å tenke på noe du eller andre har tenkt eller følt. Dette tiltrekker og fascinerer meg. At det å «miste kontrollen» kan påvirke en til å nå et nivå som ikke er lett å uttale, men som kan gjenkjennes i det ferdige maleriet. En vet ikke hva som har skjedd – enklest er det å beskrive følelsen som en slags flytsone eller som noe transeaktig. Dette er der bare noen ganger. Jeg er nødt til å akseptere det ikke-verbale for at maleriet skal gi mening.

En tidligere professor nevnte Philip Guston i forbindelse med mitt arbeid. Guston tegner figurer med penselen og avsetter samtidig et autonomt spor, en annen type figur. Faren til Guston var skomaker, og min professor synes måten han maler stingene rundt støvler og skosåler er et slikt tegn som svever mellom illustrasjon og malerisk hemmelighet; at det er noe direkte der som bringer det sammen. Jeg synes også mye maleri i dag bekrefter en slik tilnærming.

I praksis, slik det vanligvis er, må jeg innrømme at jeg opplever en slags naivitet, jeg føler meg «dum». Noen ganger på en dårlig måte, andre ganger på en god måte. I maleriet er denne «dumheten» eller naiviteten min produktive kraft som ingen kan ta fra meg. Jo mer folk prøver å gjøre meg «smart», jo «dummere» føler jeg meg. Noen ganger er maleri som kunstform også et slags naivitets eller dumhetens fellesskap: Et komplekst emosjonelt «språk» der venner, kolleger og andre kan møtes i empati og støtte for hverandre. For eksempel har jeg fått litt hjelp til å skrive denne teksten av en kollega som synes den var litt for selvopptatt. Det hadde aldri skjedd om jeg og hjelperen ikke likte denne uttrykksformen.

Maleri er ikke en ting på en vegg! Det er «et rom» i samfunnet. Et kulturelt og sanselig uttrykk og fenomen man kan ta del i og ha nytte av. Egentlig burde svaret på spørsmålet omformuleres til et spørsmål: «Hvorfor i all verden *ikke* like maleri?» For spørsmålet blir som å spørre: «Hvorfor liker du følelser?» Kun i en gjennomrasjonalisert kultur vil et slikt spørsmål gi mening ...

Forholder du deg til tidligere malerier du har laget, eller er det meste av oppmerksomheten rettet mot det du skal lage?

Både og. Jeg tenker ofte tilbake på mine tidligere arbeider. Blant annet om jeg virkelig var «ferdig» med den serien, eller om jeg kunne tatt det videre. I tillegg prøver jeg å huske

hvordan jeg tenkte før. Nå tenker for eksempel på hvordan jeg tenkte første året på kunstakademiet: det var veldig mye tenke, tenke, tenke, så «ukritisk» jeg var. Og enda lenger tilbake, på ungdomsskolen, hva ville jeg oppnå da i forhold til hva jeg vil oppnå nå. Dette endrer seg kontinuerlig, men jeg tror jeg kan hente nyttig informasjon ved å se på tidligere malerier. Noen ganger føler jeg at jeg har mistet noe ved studere på Kunstakademiet. Er jeg fortsatt modig? Jeg må tørre å ikke vite sikkert. Dette sier jeg til meg selv ofte. Jeg må tørre å være «dum».

Og hvorfor foretrekker du å arbeide i serier?

Jeg jobber i serier fordi jeg er opptatt av repetisjon. Liker å se hva som blir annerledes når jeg jobber i ulikt tempo og med forskjellige tider i en serie. Noen ganger må man må si ting flere ganger for at folk skal oppfatte det.

Jeg tror også at ved å jobbe i serier, gir meg en slags kontinuitet i arbeidet. Jeg har funnet ut at selvfølelsen min blir bedre av at jeg får gjort noe hver dag. Jeg tenker bedre ved å gjøre noe praktisk, slik kommer jeg meg videre, og dette er uavhengig om det jeg gjør er bra eller dårlig, nyttig eller unyttig. Utvelgelsesprosessen kommer først etterpå. Noen dager blir jeg utmattet av hvor mye forskjellig jeg har produsert. Jeg undrer meg ofte over hvordan dette har skjedd, men i ettertid velger jeg å bruke det positivt. Hvis det gjør meg litt gladere, må det være verdt noe. Ved å ha mange serier på gang, kan jeg velge hvilken serie jeg vil jobbe med. Da trenger jeg ikke finne på noe nytt hver dag. Nye serier dukker opp av at jeg holder produksjonen oppe. Til nå har denne arbeidsformen fungert.

Det at jeg har bestemt noen formater gjør at jeg får mer spillerom til å prøve ut ulike ting. Jeg jobber for eksempel nå med en maleriserie som heter «Tempo» hvor reglene er: Format: 118, 9 cm x 114,2 cm, og hvor «Tempo» skal trykkes på tre ganger. Da kan jeg gjøre hva som helst i tillegg til dette.

Hva synes du repetisjonene eller bruken av serier gjør med enkeltmaleriet? Hva betyr det for deg at det finnes seks i stedet for kun ett tempo-maleri?

Når jeg har flere bilder av samme motiv, studerer jeg bildene på en annen måte enn hvis det bare fantes ett. Jeg sammenligner bildene og finner ulikheter, som i «finn fem feil». Alle bildene sier noe forskjellig. Ved at de er flere så «snakker» de til hverandre, frem og tilbake, hit og dit. Når du repeterer så øver du. Det at jeg «sier ting» flere ganger gjør at jeg insisterer på noe mer.

Jeg jobber med repetisjoner fordi jeg tror at jeg kan finne noe nytt underveis. Dette

er overhodet ikke sikkert, men jeg har i hvert fall et håp om at det kan skje. Jeg vil ta sjansen på det! Jeg har jo lyst til at et maleri skal kunne si noe, og helst noe viktig. Ulike tanker og tilnærming passer til ulike presentasjoner. Jeg synes tempo-maleriene krever repetisjon. Det er jo også repetisjon i selve bildet (tempo 3 ganger). Energien blir forsterket av at det er flere enn bare ett bilde.

Tove Pedersen, *Soloppgang* (2007)

Hva er ditt forhold til humor?

Da tenker jeg på Tove Pedersen og den korte veien mellom humor, alvor og galskap. Jeg opplever henne som ærlig og rett på sak, som når hun skriver: «Jeg sitter i trekvart år og vever slikkepinner og soft-ice. Kan begynne og lure på om jeg er blitt sprøyte gal.» Jeg kjenner meg igjen i det å føle at det man gjør er helt idiotisk, samtidig som jeg vet at det fullstendig alvor. I tre år malte jeg kun motiver fra tv-serien «Mot i brystet». Ved å gjøre det så lenge argumenterer jeg for at det ikke bare er humor. Men jeg er ikke redd for humor, den dosen humor kan gjøre at man faktisk tar det på alvor. Det er ingen tvil om at

Tove Pedersens billedvever ikke bare er humor. Når man vever et motiv av Mikke Mus, som tar evigheter, så sier det seg selv at dette ikke handler om kun humor. Eller som hun skriver: «Det kommer tilbake til det at livet er så alvorlig at man er nødt til å spøke med det, ellers klarer man ikke overleve rett og slett.»

Betyr det at hennes kunst er en form for «terapi»?

Om ikke terapi, så kanskje et slags imperativ og vennlig påminnelse om at vi ikke skal ta livet *for* alvorlig? I dag fungerer kanskje Mikke Mus-arbeidet til Pedersen på en annen måte enn da den ble laget. For meg er reaksjonene på slike bilder veldig interessante, fordi de sier noe tiden de kommer fra.

Det er også noe performativt over arbeidene hennes som jeg kan gjenkjenne i mine egne. I mine tempo-malerier, gjentar jeg meg selv som om det var en form for mantra. Tempo er et ord som allerede har en bestemt betydning, noe et figurativt eller abstrakt bilde nødvendigvis savner. Når man ser ordet «tempo», så leser man det kanskje som en kommando, det gir en umiddelbarhet som jeg tror samspiller med det maleriske arbeidet. Samtidig som gjentakelsen nødvendigvis trekker tvilen inn: Tempo ... TEMPO! *tempo?*

Hvilket forhold har du til titler?

Godt spørsmål! Tre av tempo-maleriene mine – ↑ – heter:

Gul/Lilla, knallgul bakgrunn, malt med brekkfarge. (Et godt tips) lilla+gul=dristig. Det er nevnt i alle vers. Dette er også i «hit kategorien», men kanskje ikke like mye som det blå. Blå er en mer omgjengelig farge.

Fire «friends». Formell informasjon. Den gode gamle jentegjengen. Litt mer kjedelig bakgrunn, men de andre bildene trenger dette kjedelige bildet. Tragisk, men sant. Fortsatt i Sandnes, kåret til Norges styggeste by.

Det blå bildet. Det er en hit. Generelt for alle: A4+eksakt forstørret opp=118,9x168,2 cm. Det er vanlig hverdagskost: ordinære, ikke-spektakulære elementer.

Her har jeg brukt lange, beskrivende titler basert på notater fra arbeidsprosessen, de røper hva jeg ser og tenker på når jeg er med maleriet. Jeg tror titlene kan tilføre betrakteren noe, kanskje gjøre seeren til leseren også, gi maleriene et ekstra lag. Jeg håper dette går uten at det ødelegger for seerens egen tolkning. Det er målet mitt og jeg tror at oppriktigheten kan ses som sjenerøs og åpnende, snarere enn forkludrende. At det er humor i titlene, har jeg ikke noe imot!

Er det noe i deg selv du overfører i repetisjonsbildene?

Helt sikkert. Det handler om livskvalitet/velvære og trygghet. Jeg vil slippe å finne på noe helt nytt hver gang jeg går inn på atelieret. Jeg tror rutine er viktig, men det er noe jeg selv har svært lite av. Det at jeg kan bestemme meg for at jeg skal male ett tempo-maleri om dagen i en viss tid gir meg litt forutsigbarhet, trygghet og sikkerhet. Jeg tror også at det er smart. Kanskje det handler om selve produksjonen, at man sier til seg selv at man har ett tempo, eller at det finnes tempo i bildene, tempo i prosessen der jeg maler og tempo i livet. Det blir en repetisjon ut av det, og det interessante er kanskje at uten repetisjon så kan det ikke skje noe nytt. Maleriene ser annerledes ut når man setter dem ved siden av hverandre i en serie. Det blir en større historie. Jeg føler meg temmelig sikker på at det kan være opptil 30 tempo-malerier.

Det er mye jeg kunne spurt deg om angående det siste du snakker om, men jeg har også

lyst til at du sier noen ord om ditt forhold til farger. Og om hvordan musikk «virker» inn på deg når du jobber med maleri.

Jeg velger ut ulike sanger egnet til ulike temaer eller stemninger jeg vil ha et hint, eller en smak av i maleriet. Ofte reflekterer musikken jeg velger å høre på, humøret eller stemningen jeg enten er i, eller ønsker å komme i. Musikk er «magisk» på denne måten, det kan tvinge meg inn i en stemning som endrer forholdet mitt til omverden i akkurat dette øyeblikket. Det kan hjelpe meg til å nå det fokuset jeg ønsker meg.

Noen ganger legger jeg farge på paletten etter musikken, i takt eller bevisst utakt med det jeg hører. Det er også med på å bestemme fargen, mengden farge og hvor fargen havner på lerretet. Hvor hardt og hvor tynt. Litt som Sidsel Paaske: «Når bandet begynte å spille, malte hun improvisatorisk til musikken.» Det høres veldig flåsete ut, og det hadde vært fint å kunne si det på en ufjollete måte!

Dette er ikke en metode jeg alltid bruker, men noen ganger tillater jeg meg det. Jeg kan gi et eksempel som kanskje beskriver teknikken bedre: Jeg har en kalender på mobilen hvor jeg skriver opp alle planene/avtalene jeg har, der kan man velge farge til hver avtale. Da prøver jeg å velge en farge jeg synes passer til avtalen, eller en farge som passer til stemningen jeg håper det blir. Ofte går jeg inn og endrer på fargen hvis jeg synes fargen er feil. Etterpå ser jeg på bildet, og tenker over alle de valgene jeg har tatt.

Dette en kassett jeg nettopp har gitt ut, hvor jeg bruker to malerier som cover. Man må selv velge om man skal kjøpe den med smart eller dum.

Kan du si noe mer om ditt forhold til farger når du maler?

Mitt forhold til farge er veldig fjernt, men også personlig. Jeg tenker mye på farge. Ikke på et pirkete detaljnivå, som «verona-grønn, jord, kobolt-coelin-blått og alizarin krapplakk mørk», men et mer følelsesmessig forhold, ganske likt det å spille improvisert musikk. For tiden er jeg litt uredd og frekk mot fargene, men jeg har en viss respekt også. Jeg husker ikke hva alle heter, på samme måte som man ikke må lære seg alt om et instrument før man bruker det. Jeg benytter bass, men jeg kan ikke spille bass. Enda.

Jeg tror jeg har lært eller lærer meg å kjenne fargene selv. (Ikke bare, jeg har blitt undervist i fargelære). Jeg kan kanskje si litt mer om hva jeg mener med farge-erfaringen min: Det er nettopp erfaringer jeg gjør meg ved å tørre å prøve ut ulike ting og være rask med utprøvingene. Jeg vil finne uventede fargekombinasjoner.

Det virker som om du er ganske opptatt av å være ærlig i uttrykket ditt, men klarer du å alltid være det?

Skal jeg snakke om ærlighet så vil jeg snakke litt om Laurie Anderson. Det er en forvirrethet i arbeidet hennes jeg kjenner meg igjen i. Jeg har sett noen performance/foredrag med henne, og når hun prater føler jeg at jeg har litt samme tankegang. Det virker ikke som om hun har et klart bilde av hva det skal «bli» når hun arbeider. Det er slik hun jobber med lyd/musikk/film, Hun deler det ikke inn i kategorier, men blander som hun vil. Hun våger å ta sjanser og hun improviserer en hel del. Så forteller hun noen sanne og noen usanne historier. Man blir usikker på hva som stemmer og ikke. Dette har jeg gjort i titlene mine, fortalt noe sant og noe usant. Hva som er sant og ikke, kan jeg ikke si. Så jeg må dessverre innrømme at jeg ikke alltid er ærlig.

Jeg kommer også til å tenke på Martin Kippenberger. Jeg kan kjenne meg igjen i hans mentalitet. En kunstner som utfordrer oppfatningene av hva som er dumt og smart. I sangen «Ja ne ne», er det som om han hele tiden veksler eller krangler med seg selv om han er dum eller smart. Jeg tror Kippenberger så det som en løsning å gi de dummeste ideene en sjanse. Kanskje som en konfrontasjon med sin egen tvil. Det dumme er det mest hellige. Hvis du «driter deg ut», så trenger du ikke å være redd for å drite deg ut. Det er like greit å bli ferdig med det. Jeg tenker ofte på arbeidet *Martin, Into the Corner, You Should Be Ashamed of Yourself*. Et slags portrett av kunstneren som står i skammekroken. Så hvis jeg skammer meg, eller føler meg dum eller smart, så tenker jeg at er det like greit å

oversette det til kunstproduksjon. Så blir jeg ferdig med det. Det er også veldig ærlig, og jeg tror mange kan kjenne seg igjen. Ærligheten settes pris på av de fleste.

Martin Kippenberger, *Martin, Into the Corner, You Should Be Ashamed of Yourself* (1992)

Kan du fortelle meg om flere regler du har?

Boken av Laurie Anderson, *Nothing in my Pockets*, er skrevet som en dagbok. Jeg skriver også dagbok, eller en slags kunstdagbok. Tittelen på bøkene er «URD OM», «URD ALT», «URD MUSIKK», «URD LER» og «URD LESE». I «URD OM» skriver litt på slutten av hver dag jeg har arbeidet på atelieret. Om tanker jeg har hatt før jeg begynte å male, mens jeg malte, og etterpå. Egentlig er alt lov å skrive, det skal gå fort slik at jeg ikke blir kritisk og stopper meg selv. For eksempel:

3 okt. Jeg gjøre det Dirkian foreslo. Konsentrere meg om en serie resten av uka. Dum-serien. Det klarte jeg ikke holde meg helt til. Etter fire dum malerier gikk jeg over til å lage smart malerier også. I et annet format, som faktisk ser litt smartere ut. Så fant jeg ut at arkene må grunnes. HAHA. Hvis ikke etser de bort på ett sek. Kristian: DU må grunne de. Ellers etser de bort etter 5-10 år. Du kan selge de til en idiot.» Det står jo faktisk DUM på. Det visste ikke Kristian. Jeg tenker at det har mye å si hvordan jeg maler. Altså stillingen. Noen ganger er det viktig at det ikke er for komfortabelt. Jeg arbeider for eksempel på gulv eller vegg. Jeg liker at det er hardt underlag, ofte fordi jeg ikke liker den myke spretten du får mot penselen.

URD OM: «4 okt. I dag grunnet jeg meg helt ut av døra. Fordi jeg malte på gulvet.¹ Det er ikke alle reglene som varer. Jeg hadde en gang en regel hvor jeg skulle tenne et lys og jobbe til det hadde brent ned hver dag. En gammel regel jeg hadde var at jeg skulle male som en gris, og aldri vaske penslene. Jeg har også hatt regler om hvilke farger jeg skal bruke. Jeg fant noen gamle regler i URD OM fra andre året på kunstakademiet: «Mal til du smiler. Må begynne å tenke snart. Mal med mindre farger. VIKTIG: BRUK EFFEKTER. MEN IKKE FOR MYE.»

Et bilde fra atelieret med eksempel på trykk-teknikker jeg bruker.

¹ Tenk: Hele dette intervjuet kunne vært slik – jeg har drøssevis med slike snutter – men det er fint å få intervjuet meg selv også – det er så mye jeg lurer på!

Referanser.

Litteratur

Sidsel Paaske, *Like før* (2016)

Tove Pedersen, *Kjøtt og kjærlighet* (1993)

Laurie Anderson, *Nothing in my Pockets* (2009)

Edvard Munch, *Edvard Munchs hestekur* (1995)

Kunstverk

Martin Kippenberger, *Martin, Into the Corner, You Should Be Ashamed of Yourself* (1992)

Musikk

Martin Kippenberger, *Ja, Ja, Ja, Nee, Nee, Nee* (1996)